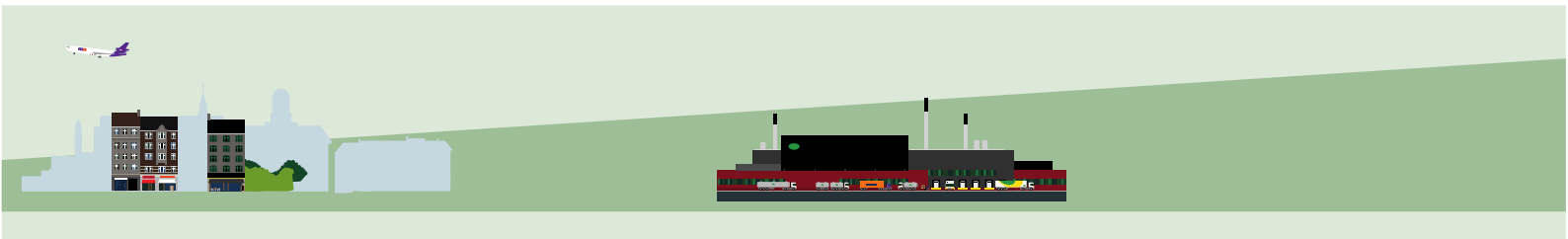

**BRANCHEKODE FOR
BESKYTTELSE AF DYR
AF SVINERACEN FRA
MODTAGELSE TIL
AFLIVNING**

22. december 2017, ajourført 4. august 2022

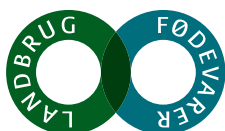
Indledning

Denne branchekode er svineslagteribranchens vejledning i god praksis for dyrevelfærd fra modtagelse til aflivning på slagterierne. Branchekoden dækker virksomheder under Danish Crown, Tican og Danske Slagtermestre. Branchekoden, der dækker gældende lovgivning, er udarbejdet ud fra krav anført i Rådets Forordning nr. 1099/2009 af 24. september 2009 om beskyttelse af dyr på aflivningstidspunktet.

Branchekoden er udfærdiget af DMRI og Landbrug & Fødevarer i samspil med Branchen.

Dækningsområde

Branchekoden der er vurderet af Fødevarestyrelsen angiver minimumskrav i henhold til Forordning nr. 1099/2009 af 24. september 2009. Ved tilføjelse af den enkelte virksomheds specifikke egenkontrolprogram til branchekoden gennem skriftlige instrukser sikres dækning af et fyldestgørende egenkontrolprogram.

Landbrug & Fødevarer
Axelborg, Axeltorv 3
1609 København V

T +45 3339 4000
F +45 3339 4141

E info@lf.dk
W www.lf.dk

Indholdsfortegnelse

1 Den dyrevelfærdsansvarlige, eller den juridisk ansvarlige person for virksomheden.....	3
1.1 Kravopfyldelse	3
1.2 Program.....	4
1.3 Dokumentationskrav	4
1.4 Korrigerende handlinger.....	4
2 Personale med kompetencebevis.....	5
2.1 Kravopfyldelse	5
2.2 Program.....	5
2.3 Dokumentationskrav	5
2.4 Korrigerende handlinger.....	6
3 Virksomhedens indretning, konstruktion og udstyr	7
3.1 Kravopfyldelse	7
3.2 Program.....	7
3.3 Dokumentationskrav	8
3.4 Korrigerende handlinger.....	8
4 Modtagelse og fremføring til folde.....	9
4.1 Kravopfyldelse	9
4.2 Program.....	10
4.3 Dokumentationskrav	10
4.4 Korrigerende handlinger.....	10
5 Opstaldningsareal	11
5.1 Kravopfyldelse	11
5.2 Program.....	11
5.3 Dokumentationskrav	11
5.4 Korrigerende handlinger.....	12
6 Bedøvelse/aflivning.....	13
6.1 Kravopfyldelse	13
6.2 Program.....	15
6.3 Dokumentationskrav	16

6.4	Korrigerende handlinger.....	16
7	Stikning og afblødning.....	17
7.1	Kravopfyldelse.....	17
7.2	Program og kontrolinterval.....	17
7.3	Dokumentationskrav.....	17
7.4	Korrigerende handlinger.....	17
8	Nødaflivning.....	18
8.1	Kravopfyldelse.....	18
8.2	Program og kontrolinterval.....	18
8.3	Dokumentationskrav.....	18
8.4	Korrigerende handlinger.....	18
9	Egenkontrol.....	19

1 Den dyrevelfærdsansvarlige, eller den juridisk ansvarlige person for virksomheden.

1.1 Kravopfyldelse

Virksomhedslederen udpeger en dyrevelfærdsansvarlig med direkte reference til virksomhedens ledelse.

Den dyrevelfærdsansvarlige skal:

1. være i besiddelse af et kompetencebevis, der er dækkende for de dyrearter, der slagtes.
2. føre optegnelser over de skridt, der tages til at forbedre dyrevelfærden på det slagteri, hvor vedkommende udfører sine opgaver. Sådanne optegnelser opbevares i mindst et år og stilles til rådighed for den kompetente myndighed på forlangende.
3. foretage en systematisk vurdering af velfærdssituationen for hver sending af dyr ved deres ankomst til slagteriet. Opgaven kan også udføres af en person, der rapporterer direkte til den dyrevelfærdsansvarlige.
4. kontrollere de opstaldede dyrs almene tilstand og sundhedstilstand regelmæssigt. Opgaven kan også udføres af anden person med passende kompetencer.
5. ved indkøb af nyt fastholdelses- og bedøvelsesudstyr kontrollere om der, i henhold til Artikel 8 i Forordningen, foreligger anvisninger fra producenten for det pågældende udstyr.

Den dyrevelfærdsansvarliges ansvarsområde fastsættes af virksomheden, og det berørte personale gøres opmærksom herpå på en effektiv måde.

Den dyrevelfærdsansvarlige kan kræve, at slagteriets personale træffer de nødvendige forholdsregler for at sikre overholdelsen af aflivningsforordningen.

I Rådets Forordning, artikel 17, stk. 6 er det anført, at kravet om en dyrevelfærdsansvarlig ikke finder anvendelse på slagterier, hvor der slagtes under 1.000 husdyrenheder eller 150.000 fugle eller kaniner om året. En husdyrenhed beregnes ud fra følgende beregningsgrundlag.

- voksent kvæg:	1,00 husdyrenhed
- andet kvæg:	0,50 husdyrenhed
- svin - levende vægt > 100 kg:	0,20 husdyrenhed
- andre svin:	0,15 husdyrenhed
- får og geder:	0,10 husdyrenhed
- lam, gedekid og smågrise - levende vægt < 15 kg:	0,05 husdyrenhed

På virksomheder hvor der ikke er krav om en dyrevelfærdsansvarlig, påhviler ansvaret virksomhedsejeren.

1.2 Program

Den dyrevelfærdsansvarlige gennemfører kontroller ud fra virksomhedens standardprocedurer. Ved virksomhedens standardprocedurer forstås skriftlige instrukser med henblik på at opnå ensartethed i forbindelse med udførelsen af en bestemt funktion eller standard. I daglig tale betegnet som egenkontrolprogram.

Den dyrevelfærdsansvarlige fører optegnelser over de skridt, der tages til at forbedre dyrevelfærden på det slagteri, hvor vedkommende udfører sine opgaver. Tiltag registreres i henhold til virksomhedens egenkontrolprogram.

1.3 Dokumentationskrav

Den af virksomhedslederen udpegede dyrevelfærdsansvarlige skal være i besiddelse af et kompetencebevis, samt være nævnt med navns nævnelse i virksomhedens egenkontrolprogram.

Optegnelser over skridt, der er taget for at forbedre dyrevelfærden, opbevares i mindst et år og stilles til rådighed for den kompetente myndighed på forlangende.

Ved indkøb af nyt fastholdelses- og bedøvelsesudstyr skal der foreligge anvisning fra producenten af udstyret, i henhold til Forordningens Artikel 8.

1.4 Korrigerende handlinger

Såfremt angivne krav ikke kan opfyldes af den person, der er udpeget som dyrevelfærdsansvarlig, skal der straks tages initiativ til at få forholdet rettet.

Er virksomheden i besiddelse af fastholdelses- og bedøvelsesudstyr indkøbt før 2013, hvor der ikke forefindes anvisninger, kontakter den dyrevelfærdsansvarlige embedsdyrlægen om sagen.

Såfremt producenten af udstyret ikke eksisterer længere, udarbejder den dyrevelfærdsansvarlige, eller en person udpeget af denne, en anvisning for det pågældende udstyr.

For virksomheder, hvor der ikke er krav om en dyrevelfærdsansvarlig, påhviler opgaven ejeren af, eller den juridisk ansvarlige person for virksomheden.

2 Personale med kompetencebevis

2.1 Kravopfyldelse

Virksomhedslederne skal sikre, at arbejdsopgaver i forbindelse med modtagelse, opstaldning, bedøvelse, ophængning og afblødning af dyr kun udføres af personer, der er i besiddelse af et gyldigt kompetencebevis for aktuelle dyrearter.

Virksomhedslederen skal sikre, at der rådes over et tilstrækkeligt antal personer med kompetencebevis til udførelse af de arbejdsopgaver, der foreligger fra modtagelse til og med stikning.

Alle personer med kompetencebevis dækkende modtagelse, opstaldning, bedøvelse, ophængning og afblødning skal være registreret af virksomheden.

Endvidere kan den kompetente myndighed udstede et midlertidigt kompetencebevis, forudsat:

- a) at ansøgeren er indskrevet på et kursus som angivet i forordningens tekst
- b) at ansøgeren arbejder i tilstedeværelse af og under direkte tilsyn af en anden person, der er i besiddelse af et kompetencebevis, der er udstedt for den bestemte aktivitet, der skal udføres
- c) at gyldigheden af det midlertidige bevis ikke overstiger tre måneder, og
- d) at ansøgeren fremlægger en skriftlig erklæring om, at der ikke tidligere er udstedt et sådant midlertidigt kompetencebevis med samme anvendelsesområde til vedkommende, eller til den kompetente myndigheds tilfredshed påviser, at han/hun ikke var i stand til at bestå den afsluttende prøve

2.2 Program

Kun personale med et kompetencebevis må udføre opgaver i forbindelse med modtagelse, opstaldning, bedøvelse, ophængning og afblødning.

Ved ansættelse af personale, der skal varetage opgaver, der fordrer omtalte kompetencebevis, sikres det, at de er i besiddelse af et sådant.

Ansatte på slagteriet, der varetager opgaver i forbindelse med modtagelse, opstaldning, bedøvelse, ophængning og afblødning, skal træffe de nødvendige forholdsregler for at sikre overholdelse af god dyrevelfærd. Såfremt der konstateres afvigelser fra forordningens tekst eller virksomhedens egenkontrolprogram, skal disse indrapporteres til den dyrevelfærdsansvarlige.

2.3 Dokumentationskrav

Ved erhvervelse af kompetencebevis registres indehaveren i henhold til virksomhedens procedurer. Ligeledes sikres det ved ansættelse af personale, at vedkommende enten er i besiddelse af et gyldigt kompetencebevis, eller et midlertidigt kompetencebevis.

Inddrages et kompetencebevis, registreres det i virksomhedens egenkontrolprogram inden for 24 timer.

Der opbevares en kopi af de enkelte medarbejders kompetencebeviser centralt på virksomheden. Dokumentation gemmes i henhold til bestemmelser i virksomhedens egenkontrolprogram og skal kunne forevises til den kompetente myndighed på forlangende.

2.4 Korrigerende handlinger

Såfremt ansatte på slagteriet, der er i besiddelse af et kompetencebevis, ikke overholder udstukne rammer i branchekoden eller i virksomhedens egenkontrolprogram, tager den dyrevelfærdsansvarlige aktion på forholdet. Dette kan være i form af en irettesættelse af den pågældende medarbejder, og i tilfælde af grov eller gentagende forsømmelse, omplacering til andet arbejdsområde. Sidstnævnte forhold vil kunne medføre at Fødevarestyrelsen suspenderer eller inddrager medarbejderens kompetencebevis.

3 Virksomhedens indretning, konstruktion og udstyr

3.1 Kravopfyldelse

Virksomhedslederne skal sikre, at slagteriernes indretning, konstruktion og det deri anvendte udstyr overholder nedenstående.

Der skal foreligge registrering af:

- 1) det maksimale antal dyr pr. time for hver slagtekæde
- 2) kategori og vægt af de dyr, som det tilgængelige fastholdelses- eller bedøvelsesudstyr kan anvendes til
- 3) den maksimale kapacitet af hvert opstaldningsareal

Modtage- og opstaldningsfaciliteterne skal være udformet og konstrueret med henblik på at lette inspektionen af dyrene. Der skal være tilstrækkelig enten fast eller bærbar belysning, til at inspektion af dyrene kan foretages når som helst.

Gulve skal være konstrueret og vedligeholdt på en sådan måde, at risikoen for, at dyr glider, falder eller beskadiger deres klove, minimeres.

Ventilationssystemer skal være udformet og indrettet samt vedligeholdt således, at dyrenes velfærd konstant er sikret, idet der tages hensyn til alle forventelige vejrforhold.

Ved anvendelse af mekanisk ventilation skal der forefindes en alarm og nødplan til brug ved driftsforstyrrelser.

Ved ændringer i indretning og konstruktion bør virksomheden være opmærksom på kravene i forordningens bilag II, samt om der foreligger videnskabelig dokumentation vedrørende ny teknisk udvikling. Viden om en sådan udvikling kan bl.a. indhentes gennem brancheorganisationer.

3.2 Program

Virksomheden skal have en beskrivelse af følgende forhold:

- Det maksimale antal dyr der kan håndteres pr. time for hvert fastholdelses- og bedøvelsesudstyr
- Kategori og vægt af de dyr som det tilgængelige fastholdelses- eller bedøvelsesudstyr kan anvendes til
- Den maksimale kapacitet for hvert opstaldningsareal
- Ved ny- eller ombygning, udformning og konstruktion af opstaldningsområder med henblik på at alle dyr kan inspiceres. Jævnfør med bilag II, pkt. 1.4

Beskrivelse af ovenstående punkter korrigeres, såfremt der sker ændringer af de aktuelle forhold.

Belysning ved modtagelses- og opstaldningsområder kontrolleres i overensstemmelse med virksomhedens tekniske driftskontrol.

Ved mistanke om at der opstår belastning af dyrene, som følge af at de glider på gulve eller beskadiger deres klove, skal den dyrevelfærdsansvarlige, eller en person udpeget af denne, iværksætte undersøgelse af og tiltag til en løsning af dette, jf. bilag II pkt. 2.5. Gulve skal bygges og vedligeholdes på en sådan måde, at risikoen for, at dyr glider, falder eller beskadiger deres fødder, minimeres.

3.3 Dokumentationskrav

Oplysninger om nedenstående skal være registreret af virksomheden.

- 1) det maksimale antal dyr pr. time for hvert fastholdelses- og bedøvelsesudstyr
- 2) kategori og vægt af de dyr som det tilgængelige fastholdelses- eller bedøvelsesudstyr kan anvendes til
- 3) den maksimale kapacitet af hvert opstaldningsareal

3.4 Korrigerende handlinger

Såfremt der sker ændringer under 3.1, pkt. 1 - 3 eller i forbindelse med udformning og konstruktion af modtageforhold, registreres dette af virksomheden.

Konstateres der gentagende problematikker omkring dyr, der glider, falder eller beskadiger deres klove, foretages indsats for at forbedre gulvfladerne, således at genen reduceres.

Konstateres der fejl ved ventilationssystemet, udøves der indsats for at reparere dette med det samme.

Såfremt der ikke er tilstrækkelig naturlig ventilation i området, skal der etableres mekanisk ventilation med alarmfunktion.

4 Modtagelse og fremføring til folde

4.1 Kravopfyldelse

Modtageområdet skal være udformet og konstrueret således, at dyrene frit kan bevæge sig i den ønskede retning i overensstemmelse med deres adfærds karakteristika.

Læsseramper skal forsynes med beskyttelse i siderne for at sikre, at dyrene ikke kan falde ned.

Dyrene skal aflæsses så hurtigt som muligt efter ankomst til virksomheden.

Ved ankomsten skal velfærdssituationen for hver sending af dyr vurderes systematisk af den dyrevelfærdsansvarlige eller af en person, der rapporterer direkte til denne. I forbindelse med vurdering af dyrenes tilstand afklares det, om der er dyr, der bør placeres i sygefald eller straks skal aflives som følge af deres tilstand.

Med henblik på nærmere undersøgelse af syge eller tilskadekomne dyr skal der forefindes en eller flere sygefalde, der er frit tilgængelige, nær ved modtagelsesområdet.

Modtages dyr med særlige velfærdsbehov, skal disse enten placeres i sygefalde straks efter aflæsning eller aflives på vogn eller i modtageområdet, hvis deres tilstand kræver dette.

Hvis slagteriet har udendørs folde uden naturlig overdækning eller skygge, skal der sørges for passende beskyttelse mod ugunstige vejrforhold. Findes der ikke sådan beskyttelse, må foldene ikke anvendes under ugunstige vejrforhold. Hvis der ikke er adgang til et naturligt vandingssted, sørges der for drikkefaciliteter.

Hvor der forefindes drivgange, der fører fra modtagelse til folde, skal disse udformes og konstrueres således, at dyrene frit kan bevæge sig i den ønskede retning i overensstemmelse med deres adfærds karakteristika, samt at dyrene kan gå ved siden af hinanden under fremdrift.

Det er forbudt at påføre dyrene undgåelig smerte eller lidelse. Dyr må ikke løftes eller trækkes ved hoved, ører, ben eller hale, og de må ikke håndteres på en sådan måde, at de påføres smerte eller lidelse.

Anvendelse af apparater, der giver elektriske stød, bør så vidt muligt undgås. Under alle omstændigheder må sådanne apparater kun anvendes på voksne svin, der ikke vil bevæge sig, og kun når der er plads til, at de kan bevæge sig fremad. Stødene må højst være et sekund, der skal være passende mellemrum mellem dem, og de må kun gives på bagpartiets muskulatur. Stødene må ikke anvendes gentagne gange, hvis dyret ikke reagerer.

Ved evt. driftstop eller anden situation, der ikke gør det muligt at aflæsse dyrene på den pågældende virksomhed, omdirigeres transporten til anden virksomhed med slagtekapacitet eller stalde, hvor dyrene kan modtages.

4.2 Program

Ved nybygning beskrives de fysiske forhold omkring udformning og konstruktion af modtageområde og drivgange til folde, herunder sideafskærmning af læsseramper af virksomheden. Såfremt der foretages ændringer af aktuelle forhold, korrigeres beskrivelsen i overensstemmelse hermed. Virksomhedslederne sikrer, at slagteriers indretning og konstruktion og det deri anvendte udstyr overholder bestemmelserne i bilag II.

Leverandørnummer/-navn samt dato og tidspunkt for modtagelse af dyr registreres af virksomheden ved aflæsning, eksempelvis i form af køreseddel med oplysningerne påført.

Ved modtagelse synes dyrene af den dyrevelfærdsansvarlige eller af en person, der rapporterer direkte til denne. Opstår der tvivlsspørgsmål om et dyrs tilstand, og den aktion der skal tages i forbindelse hermed, tilkaldes en dyrlæge.

Såfremt der er tale om en virksomhed der slagter under 1000 husdyrenheder, og som følge heraf ikke har udnævnt en dyrevelfærdssansvarlig, skal navngiven person/personer vurdere velfærdssituationen for dyrene. Ansvar for vurdering af velfærdssituationen, kan efter nærmere aftale overdrages til kødkontrollens embedsdyrlæge.

4.3 Dokumentationskrav

Leverandørnummer/-navn samt dato og tidspunkt for modtagelse af dyr, eksempelvis i form af køresedlen, registreres og gemmes i henhold til virksomhedens egenkontrolprogram.

Personer der er udpeget til at varetage vurdering af velfærdssituationen, skal være anført med navns nævnelse i virksomhedens egenkontrolprogram.

Såfremt ansvaret for vurdering af velfærdssituationen er overdraget til kødkontrollens embedsdyrlæge, skal dette klart fremgå af egenkontrolprogrammet.

4.4 Korrigerende handlinger

Den dyrevelfærdsansvarlige eller en person, der er udpeget af denne, registrerer eventuelle hændelser, hvor svin udsættes for undgåelig smerte eller lidelse.

På slagterier hvor brug af el-driver er tilladt, skal den dyrevelfærdsansvarlige iværksætte tiltag for at undgå, at der forekommer uhensigtsmæssig brug af el-driver.

5 Opstaldningsareal

5.1 Kravopfyldelse

Opstaldningsarealet (foldeområdet) skal være udformet og konstrueret således, at:

- der er et jævnt gulv med fald mod afløb samt faste sider mellem folde og drivgangen, der fører op til bedøvelsesområdet
- dyrene ikke kan komme i klemme
- dyrene frit kan bevæge sig i den ønskede retning i overensstemmelse med deres adfærdskarakteristika

For hver foldestreng eller fold skal ankomstdato og -tidspunkt være angivet tydeligt på tilstødende stolpe eller skilt. Alternativt kan ankomsttidspunkt og antal af dyr i de enkelte folde være angivet på elektronisk skærm, fysisk oversigtstavle, logbog eller gennem metode, der kan opfylde samme formål.

Overordnet skal der ligge oplysning om hvor mange dyr, der må være opstaldet i de enkelte folde.

Vandforsyningsystemet i foldene skal udformes, konstrueres og vedligeholdes således, at alle dyr hele tiden har adgang til rent vand, uden at de kommer til skade eller begrænses i deres bevægelser.

Dyr, der ikke er slagtet senest 12 timer efter ankomsten til slagteriet, skal fodres og siden have begrænsede mængder foder med passende mellemrum.

Dyr, der ikke er slagtet senest 12 timer efter ankomst til slagteriet, skal have tildelt tilstrækkelige mængder strøelse eller lignende materiale, som sikrer et komfortniveau, der passer til arten og antallet af dyr. Dette materiale skal sikre passende afløb eller kunne absorbere urin og ekskrementer på tilfredsstillende vis. Alternativt skal dyrene placeres i folde med rengjorte veldrænede staldgulve, der sikrer et tilfredsstillende afløb. Dyrene skal i så fald være de første, der slagtes den efterfølgende dag.

Det sikres, at den dyrevelfærdsansvarlige, eller personer udpeget af denne, regelmæssigt overvåger dyrenes velfærdssituation under opstaldning.

5.2 Program

Der tildeles foder i en passende mængde og med passende mellemrum til svin, der ikke er slagtet senest 12 timer efter ankomst.

Ligeledes skal dyrene efter 12 timer tildeles en passende mængde strøelse eller placeres i folde med rengjorte veldrænede staldgulve, der sikrer et tilfredsstillende afløb.

5.3 Dokumentationskrav

Der skal foreligge angivelse af hvor mange svin der max. må opstaldes i det enkelte folderum afhængig af deres størrelse. Som dokumentation under aktuelle opstaldningsperioder, skal ankomstdato og -tidspunkt for den enkelte foldestreng eller fold være angivet.

For dyr, der skal tildeles foder og evt. strøelse efter 12 timers opstaldning, registreres tidspunkt for placering i fold og tidspunkt for tildeling af foder og evt. strøelse af virksomheden. Art og mængde af foder, dyrene bliver tildelt, registreres i henhold til antallet af dyr.

5.4 Korrigerende handlinger

Skulle det ske, at antallet af dyr i den enkelte fold overstiger det anførte antal, forholder den dyrevelfærdsansvarlige sig hertil og sikrer, at der bliver rettet op på forholdet.

Opstår en situation, hvor velfærdssituationen for et dyr ikke er tilfredsstillende, skal personalet sikre, at dyret behandles i henhold til den aktuelle situation. Dette kan betyde, at dyret skal flyttes til sygefold eller aflives.

6 Bedøvelse/aflivning

6.1 Kravopfyldelse

Drivgange fra folde til bedøvelse/fastholdelsesudstyr skal være udformet og konstrueret således, at:

- dyrene ikke kan komme i klemme
- dyrene frit kan bevæge sig i den ønskede retning i overensstemmelse med deres adfærds karakteristika
- dyrene kan gå ved siden af hinanden, undtagen hvis det drejer sig om drivgange, der fører til fastholdelsesudstyret

Som udgangspunkt bør der kun opholde sig dyr i drivgangen under aktiv fremdrivning. Tømmes drivgangen ikke i forbindelse med pauser, gælder samme krav som under opstaldning, at hvert dyr skal have tilstrækkelig plads til at stå op, lægge sig ned og vende sig.

Der skal foreligge detaljerede anvisninger udarbejdet af producenten af udstyret for disse betingelser, herunder hvordan udstyret bør anvendes og vedligeholdes for at sikre dyrenes velfærd bedst muligt.

Anvisningerne skal angive følgende:

- art, kategori, mængde og/eller vægt af de dyr, som udstyret skal anvendes til
- de anbefalede parametre svarende til de forskellige anvendelsesbetingelser, herunder de nøgleparametre, der er fastsat i bilag I, kapitel I i forordningen
- en metode til overvågning af bedøvelsesudstyrets effektivitet for så vidt angår overholdelse af forordningens bestemmelser
- anbefalinger vedrørende vedligeholdelse, og om nødvendigt kalibrering af bedøvelsesudstyret

Virksomhedslederen skal sikre, at alt udstyr, der anvendes til at fastholde eller bedøve dyr, vedligeholdes og kontrolleres af personer, der er uddannet dertil, og i overensstemmelse med producenternes anvisninger.

Bedøvelsens kvalitet vurderes på et tilstrækkeligt repræsentativt antal dyr fastlagt af den enkelte virksomhed ud fra antallet af slagtinger og i henhold til virksomhedens egenkontrolprogram.

Hvis samme person står for bedøvelse, ophængning, ophejsning og afblødning af dyr, skal vedkommende foretage disse operationer på det enkelte dyr, før de indledes på et andet dyr.

I tilfælde af at der sker fejl på det primære bedøvelsesanlæg, eller der er behov for aflivning af anden årsag, skal der forefindes tilgængeligt udstyr til nødaflivning i form af f.eks. bolt pistol eller el-bedøvelsesudstyr.

Ved ændringer i indretning og konstruktion af bedøvelsesanlæg eller ved skift til et andet bedøvelsesanlæg/-princip bør virksomheden være opmærksom på kravene i forordningens bilag II, samt om der foreligger videnskabelig dokumentation vedrørende ny teknisk udvikling. Viden om en sådan udvikling kan bl.a. indhentes gennem brancheorganisationer.

I forbindelse med bedøvelse og slagtning henvises til gældende regler i aflivningsforordningens bilag I, kapitel I med liste over bedøvelsesmetoder og specifikationer i forbindelse hermed samt bilag I, kapitel II med særlige krav til visse metoder.

Bedøvelse med CO₂

Bedøvelsesanlægget skal være udformet således, at dyrene kan lægge sig ned uden at ligge oven på hinanden.

Udstyr til bedøvelse ved hjælp af gas skal være udformet, så det konstant kan måle, vise og registrere gaskoncentrationen og give en advarsel, der tydeligt kan ses og høres, hvis koncentrationen falder til under det krævede niveau. Anordningen skal placeres således, at den er fuldt ud synlig for personalet.

Gasser må under ingen omstændigheder ledes ind i det kammer eller på det sted, hvor dyrene skal bedøves og aflives, på en sådan måde, at der kan opstå skader eller ophidselse som følge af forfrysning eller lav luftfugtighed.

Den totale eksponeringstid i CO₂ skal sammenholdt med den aktuelle CO₂-koncentration sikre, at dyrene ikke viser tegn på bevidsthed eller smerteopfattelse i tidsrummet mellem afslutning af bedøvelsesprocessen og dødens indtræden.

El-bedøvelse

Ved anvendelse af bedøvelse med elektrisk strøm, der ledes gennem hovedet, skal følgende forhold sikres i overensstemmelse med producentens anvisninger:

- Korrekt placering af elektroder på dyrets hoved
- Minimumsstrømstyrke - 1,30 A
- Eksponeringstid

Elektrisk bedøvelsesudstyr skal være udstyret med en anordning, der viser og registrerer de elektriske nøgleparametre for hvert dyr, der bedøves. Anordningen skal være placeret, således at den er fuldt ud synlig for personalet, og skal give en advarsel, der tydeligt kan ses og høres, hvis eksponeringstiden er kortere end påkrævet.

Bedøvelse med penetrerende bolt pistol

Ved anvendelse af bolt pistol med penetrerende boltanordning skal det sikres, at følgende forhold er afstemt med dyrets størrelse og art samt er i overensstemmelse med anvisninger fra producenten af bolt pistolen:

- Anvendelse af ammunitionstype der passer til den pågældende dyreart og størrelse

- Skuddets placering og retning
- Boltens hastighed, udgangslængde og diameter skal være tilpasset dyrets størrelse og art

Skydning med riffel eller haglgevær

Ved aflivning med skydevåben med skarp ammunition skal følgende være overholdt:

- Der skal ske en alvorlig og uoprettelig ødelæggelse af hjernen forårsaget af slaget og et eller flere projektilers penetration
- Sikring af skuddets placering
- Korrekt patronladning og kaliber til aflivning af det pågældende dyr
- Korrekt projektiltype

6.2 Program

Virksomhedsleder eller udpeget medarbejder fører optegnelser over vedligeholdelse af bedøvelses- og aflivningsudstyr.

Vurdering af bedøvelsens effekt

Cornea-refleks må være til stede kortvarigt hos under 5 % af dyrene, forudsat at andre reflekser er fraværende. Der tjekkes ud over cornea for fravær af en af følgende indikatorer:

- Fravær af rytmisk vejtrækning, enkelte gisp kan forekomme kortvarigt.
- Ingen muskeltonus (hoved-opretningsrefleks) må forefindes, spredte muskeltrækninger kan ofte forekomme, selvom bedøvelsen er effektiv

Ved CO₂-bedøvelse bedømmes bedøvelseskvaliteten, ved at en ansvarlig medarbejder, ud fra virksomhedens retningslinjer, kontrollerer at dyret fremtræder afslappet og efterfølgende vurderer forekomsten af cornearefleks kort før stikning.

Ved el-bedøvelse sikres bedøvelseskvaliteten gennem registrering af manglende bevidsthed og fravær af rytmisk vejtrækning, samt et procedureforløb, hvor stikning udføres straks efter el-bedøvelsen.

Ved bedøvelse med penetrerende bolt pistol sikres bedøvelseskvaliteten gennem fysisk overvågning, med registrering af manglende bevidsthed samt et procedureforløb, hvor stikning udføres straks efter bedøvelsen.

Skydning med gevær eller riffel er en aflivning. Her sikres aflivningen ved at registrere, at der ikke forefindes livstegn efter skydning.

6.3 Dokumentationskrav

Optegnelser over vedligeholdelsesprocedure i henhold til anvisning fra udstyrsproducent af bedøvelsesanlæg/-udstyr opbevares i mindst et år og stilles til rådighed for den kompetente myndighed på forlangende.

For CO₂-bedøvede svin skal der foreligge dokumentation for gaskoncentration og eksponeringstid i anlægget samt dokumentation for bedøvelsens kvalitet. Gassens temperatur skal min. være 5 °C og max. 30 °C når den ledes ind i anlægget hvor dyrene opholder sig. De registrerede data opbevares i mindst et år.

For el-bedøvede svin skal der foreligge dokumentation for bedøvelseskvaliteten. De registrerede data opbevares i mindst et år.

Bedøvelsens kvalitet ved el-bedøvede og CO₂-bedøvede svin kontrolleres ved brug af mindst to parametre, hvor resultatet af mindst den ene parameter registreres af virksomheden, og data opbevares i henhold til virksomhedens procedurer og forskrifter.

Ved skydning med bolt pistol, gevær eller riffel påhviler det virksomheden at registrere evt. fejlskydninger.

6.4 Korrigerende handlinger

Ved afvigelse fra fastlagte grænseværdier på bedøvelsesudstyr tages der aktion på forhold, der har medført afvigelsen. Afvigelsen registreres af virksomheden, og den dyrevelfærdsansvarlige tager aktion på forholdet.

I tilfælde af driftsvigt og deraf følgende nødafgivning træffes alle nødvendige foranstaltninger for at aflive de dyr, der er ført ind i bedøvelsesanlægget, hurtigst muligt. En nærmere procedurebeskrivelse af sådanne foranstaltninger skal fremgå af virksomhedens egenkontrolprogram.

7 Stikning og afblødning

7.1 Kravopfyldelse

Virksomhedslederne skal sikre, at dyr ikke placeres i fastholdelsesudstyr, før den eller de personer, der er ansvarlig for bedøvelsen og afblødningen, er klar til at bedøve og afbløde dyrene så hurtigt som muligt.

Intervallerne fra bedøvelse til stikning skal være tilstrækkelig kort til, at dyret dør ved afblødning uden at komme til bevidsthed.

Hensigtsmæssig brug og vedligeholdelse af stikkeknive skal sikres.

I forbindelse med stikning skal begge de to halspulsårer systematisk gennembrydes.

Det skal kontrolleres, at dyret er dødt forud for skoldning eller anden behandling. Der skal foretages kontrol af fravær for livstegn hos alle dyr forud for skoldning eller anden behandling, og kontrollen for fravær af livstegn skal baseres på mere end én indikator. Forekomst af en afslappet krop uden muskelspændinger samt fravær af vejrtrækning, er dækkende for kontrollen.

7.2 Program og kontrolinterval

Der skal foreligge et vedligeholdelsesprogram for stikkeknive.

7.3 Dokumentationskrav

Konstatering af afblødning foretages ved visuel bedømmelse eller gennem automatisk anordning, der registrerer at dyret er stukket og afblødt.

Ved visuel bedømmelse anvendes følgende indikatorer for fravær af livstegn:

- Afblødning
- Fravær af vejrtrækning
- Fravær af muskeltonus (hoved-opretningsrefleks)

Eventuelle afvigelser skal dokumenteres og korrigeres.

7.4 Korrigerende handlinger

Oplever operatøren, der varetager stikning, at stikkekniven ikke har den fornødne funktionsduelighed, udskiftes kniven straks med en fuldt funktionel stikkekniv.

Såfremt det registreres, at et dyr ikke er afblødt tilfredsstillende, tager den dyrevelfærdsansvarlige, eller en person udpeget af denne, aktion på forholdet i henhold til egenkontrolprogrammet.

8 Nødaflivning

8.1 Kravopfyldelse

Ved modtagelse og under opstaldning skal dyrenes almene tilstand og sundhedstilstand regelmæssigt kontrolleres af den dyrevelfærdsansvarlige eller af en person med passende kompetencer.

Nødaflivning skal foretages af tilskadekomne dyr eller dyr, som lider af en sygdom eller opstået skade, der er forbundet med store smerter eller lidelser, og hvor der ikke er nogen anden praktisk mulighed for at lindre disse smerter eller lidelser.

I tilfælde af at der sker fejl på det primære bedøvelsesanlæg, eller der er behov for aflivning af anden årsag, skal der forefindes tilgængeligt nødudstyr til bedøvelse i form af f. eks. bolt pistol eller el-bedøver, samt kniv til aflivning. Riffel/gevær kan finde anvendelse som nødaflivningsudstyr.

Dyr, der er ude af stand til at gå, må ikke trækkes hen til slagtestedet, men skal aflives på det sted, hvor de befinder sig.

8.2 Program og kontrolinterval

Virksomheden fører optegnelser over vedligeholdelse af udstyr til nødaflivning.

8.3 Dokumentationskrav

Vedligeholdelsesoptegnelser for nødudstyr gemmes i mindst et år og stilles til rådighed for den kompetente myndighed på forlangende.

8.4 Korrigerende handlinger

Korrigerende handlinger sikres gennem krav stillet under pkt. 8.1.

9 Egenkontrol

En virksomheds egenkontrolprogram er kun gældende for det aktuelle slagteri det er udarbejdet til, og skal som sådan kun indeholde specifikke forhold der relaterer til netop dette slagteri. Det er derfor ikke tilladt, at udarbejde et generelt egenkontrolprogram, inden for en virksomhed eller et selskab der er indehaver af flere slagterier